

26.2.2018

**Helsingin kaupunginmuseon - Keski-Uudenmaan maakuntamuseon
lausunto Östersundomin yhteisestä yleiskaavaehdotuksesta**

HEL 2016-009026 T 00 00 02

Helsingin kaupunginmuseo - Keski-Uudenmaan maakuntamuseo arvioi hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Östersundomin uudesta kaavaehdotuksen todetaan muuttuneen paljon keväällä 2015 nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen verrattuna. Tarkastelussa olleista useista metrolinjaus- ja maankäyttöratkaisuista on päädytty ns. suoran metrolinjakäytön vaihtoehtoon.

Salmenkallio ja siihen liittyvät Talosaaren ja Ribbingön alueet on merkitty selvitysalueeksi, jonka maankäyttö ratkaistaan myöhemmin erillisellä osayleiskaavalla. Metrolinjakäytöstä on suoritettu niin, ettei se kulje lähellä Natura-alueita sijaitsevan Salmenkallion alueen kautta. Salmenkallion metroasema on poistettu.

Rakentamista on tehostettu varsinkin metroasemien ja pääkatujen varilla. Kerrostalovaltaisen rakentamisen osuus on kasvanut erityisesti metroasemien ympärillä. Kaupunkimaista pientaloasumista on edelleen noin puolet rakentamisen määrästä. Asukasmääräarvio on 80 000–100 000 asukasta. Rakentamisen painopiste ajoittuu 2030–2040-luvuille.

Helsingin ja Vantaan rajalla Länsisalmen alueella on muutettu suunnitelmaa siten, että Mustavuoren ja Sipoonkorven välinen viheryhteys ja Westerkullan kartanoa ympäröivä kulttuurimaisema muodostavat laajan yhtenäisen kokonaisuuden.

Helsingin kaupunginmuseon – Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto

Kaavakartalle on vinoviivoituksella merkitty alueet, joiden ominaispiirteet säilytetään. Näitä ovat RKY-alueet; Östersundomin kartano ja kirkko, Björkudden sekä maakunnallisesti arvokkaat kohteet, joihin myös Westerkullan kartanoalue sisältyy. Westerkullan kartanoaluetta ympäröivät laajat viljelyalueet, on merkitty maisemallisesti arvokkaina peltoalueina, joiden säilyttäminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Kaavaselostuksessa todetaan, että RKY-alueiden rajaukset määritellään yhdessä museoviranomaisen kanssa suunnittelun edetessä. RKY-rajauksen osalta määrittelijänä toimii Museovirasto. Kaavaehdotuksessa on myös pistemäisesti esitetty yksittäiset

26.2.2018

kulttuuriympäristö-, maisema- ja rakennussuojelukohteet, joiden laajuus määritellään tarkemmassa suunnittelussa yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa.

Jatkosuunnittelussa erityisesti näillä alueilla on otettava arvokas kulttuuriympäristö ja rakennusperintö huomioon siten, että ne säilyttävät tunnistettavat ominaispiirteensä. Kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaiden alueiden ja kohteiden säilymisen merkitys korostuu, kun alueen luonne muutoin muuttuu tiiviisti rakennetuksi kaupunkiympäristöksi. Östersundomin alueella tulee säilyä myös ympäristöjä, joilla alueen historia on edelleenkin tunnistettavissa.

Kaavakarttaan ei ole merkitty muinaismuistolain suojaamia tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä vaan ne ovat yleiskaavaselostuksen erillisessä liitekartassa 8. Kaavaa varten ei ole tehty koko aluetta koskevia inventointeja, mutta eri kuntien alueilla tehtyjen historiallisten kyläpaikkojen, ensimmäisen maailmansodan linnoitteiden ja muiden kiinteiden muinaisjäännösten inventoinnit ovat melko uusia.

Osa kiinteistä muinaisjäänöksistä sijaitsee Natura – luonnonsuojelualueilla ja ulkoilualueilla, joissa niiden säilyminen on mahdollista. Osan kohdille on osoitettu muuttuvaa maankäyttöä; erilaista rakentamista ja teitä. Kyseessä on etupäässä hautaröykkiöitä ja historiallisen ajan kyläpaikkoja, joista jälkimmäisistä osa on autiona kiinteitä muinaisjäänöksiä ja osa asuttuina muita kulttuuriperintökohteita. Osa historiallisista kyläpaikoista on kohteissa, joissa alueen ominaispiirteet säilytetään. Pieni osa sijaitsee kaavan ulkopuolelle jätetyllä Salmenkallion selvitysalueella. Kaava-alueella on myös vanhoja tielinjoja.

Kaavakartassa mainitaan, että muinaismuistolain suojaamia kohteita ja alueita koskevasta suunnitelmista on kuultava museoviranomaisia ja tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioida täydentävien selvitysten tarve arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Alueella sijaitsee tunnettujen kohteiden lisäksi todennäköisesti tuntemattomia muinaisjäänöksiä. Kaavakartan selostusosassa mainitaan, että Muinaismuistolain 15 § tutkimusvelvoitteen mukaan on hankkeen toteuttajan korvattava muinaishankkeen tutkimisesta tai erityisiä toimenpiteistä johtuvat kustannukset tai osallistuttava niihin, mikäli sitä olosuhteet huomioon ottaen ei ole katsottava kohtuuttomaksi.

Alueen kaavoituksen vaikutukset todetaan erittäin merkittäviksi, koska rakentaminen muuttaa alueen nykyisen maaseutumaisen ja metsäisen haja-asutusympäristön kaupunkiympäristöksi. Metron rakentamisen maisemalliset vaikutukset ovat erittäin merkittävät Westerkullan kulttuurimaisemassa, mikäli se sijoittuu maan päälle. Alueen yksittäiset arvok-

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

3 (3)

26.2.2018

kaat kulttuuriympäristöt tulevat osaksi kaupunkirakennetta ja niiden asema ympäristössä muuttuu. Maanmuokkaus ja louhinnat vaikuttavat lopullisella tavalla ympäristöön. Maa-ainesten otto- ja käsittelypaikaksi on valikoitunut Hältinberget, joka sijaitsee Porvoonväylän ja Hältingträsk-lammen välissä, moottoritie liittymän koillispuolella. Alueen maisemointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Helsingin kaupunginmuseolla, Keski-Uudenmaan maakuntamuseolla ei ole yleiskaavaehdotuksesta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan ELY-keskus (Ympäristö ja luonnonvarat)